

עין משפט נר מצוה

ד א מיי פ"ו מהלכות עבודת כוכבים הלכה ז ועיין כ"מ סוג לאוין כב טו"ש י"ד סימן קמא סקי"ג:
ה ב מיי שם פ"ח הלכה יא סמג שם טו"ע י"ד סימן קמז סקי"א:
ו ג מיי פ"י מהלכות מעשר הלכה ז סמג עיין קלח:
ז ד מיי שם פ"ג הל' ו סמג עיין קמ טו"ע י"ד סימן שלח סקי"ד פד:

מוסף רש"י

ביטולי מבטיל לה. ודאי ביטול העיז"ס בלל, מימר אמר. העיז"ס, איהי נפשה לא אצלה. שלח הילול עמיה שלח מיצר (משילה יד.). משם ראיה. בתמיה (סוכה כח.). חבר שמת. חבר הנלחם על המעשרות ומת (פסחים ד.). מגוריה. גורן (שם טו.). בני יומן. שנתמחרו היום (שם טו.) לבנין הן היום שנתמחרו (שם טו.) הרי הן בחזקת מתוקנין. דודאי לא ילא מתחת ידו עד שגמר כל מלואו (שם טו.). ודא הכא. דקיו דממוחין הן והי הן בבית. דכל מגוריה בבית היל, ודאי טבילי. דהא נגמרה מלאתה ודאי פני הבית וזל שם טבל עולין השעה שחלה פני הבית (שם טו.) דהא חזין שנגמרה מלאתה ומתוקנין הן (דנח טו.). ספק עשריהבו. ספק עשרין חבר הו ספק לא עשרין ואמי ספק וזי ומולא פירות הללו מידי ודאי טבל. משום דרוב הכרס מעשרין הם מיד קודם שיוחס מתחת ידו (פסחים טו.). התם ודאי ודאי הוא. כי היכי דפשיטא לן דביטול מעיקרא הכי נמי פשיטא לן דעשריהבו, ואין כאן גמטוס והילן אחר הרוב דנכר, אלא חזקה ודאי על כל הכהנים (שם.) חזקה על חבר כו'. דהואל ופירי דדיה הוא עליה דדיה ומי וחס לגבי עור (שבתיו כד.). ספק וספק הוא. כי היכי דמספקא לן אי עשריהבו אי לא עשריהבו, הכי נמי איכא לנפוקא חל עליהו שם טבל מעולם אי לא, ומעיקרא אימא לא טבול ואל"פ שון עשריהבו, ונתון הויא, אימור עבד להו כד' אושעיא, שהניקסא לבית צמון שלה ואל"כ דש וממרה, וחובת הטבל חלה בראיית פני הבית, כדכ"מ בשבועי (פס): חז בראיית פני הבית לא נגמרה מלאתה לחול עליו שם טבל, ובסוגרי מלאתה כבר בתוך הבית הוא אלא שן נפיק אלא שכנגד דרך פסחים, דמתניא (ברכות לה:.) מחדשים הראשונים היו מנכסין פירותיהן דרך ערקמטון כדי לחייב כמעט מנכסין דרך גנות דרך תחית וקרפיות לבית חיי, הלכך לא חייל לעלויה שם טבל ומותר היקש הוא לאוכף אכילת קבע, ולא יתנא נהי דלא חייל עליוה טיבלא לאכילת אכרי, אכילת קבע מיהא ליתסר, דהא דמיתסרא אכילת קבע קודם יקבעת גורן ונמר מללסא מדרבנן

הוא, וגבי איסור דרבנן סמכין לחזקת חבר שעשרין (פסחים טו.). ומבניסה במורן שלה. כעין מאלל בתמה. ומאלל בתמה פטור מן התעשר (תנחות טו.). או: צמון שלח קודם שזירה אותה, שאין מתחייב במעשר מן המורה אלא בראיית פני הבית ומשומתה בכרי, אבל לפני מירוח אין ראיית פני הבית קובעתה, וגבי מרומה ומעשר כתיב דגן, רלשית דגנך, והוא המירוח, לסיק שבמניסה לבית קודם מירוח לא הוקבע למעשר מן המורה, ורבנן הוא דאסרי אכילת קבע דכרי שלא נגמר מלאתה, אבל אכילת חצי"ל לא אסרי, ומאלל בתמה ארעי הוא (ברכות לא.) וכע"ז דנח טו.) וסיון דנשעת ראיית פני הבית לא נגמרה מלאתה למעשה, וזו לא מייחידא אע"פ שהוא דשה וממרהה לאחר שהכניסה, מידי דהוי אמכנים פירות דרך גנן וקרפיופו לבית אפילו היא ממורחת. דק"ל דפטורה הואיל ולא רלחה את הפתח (נדה טם.) כדי שתהא בהמתו אוכלת. ואפילו קבע, דכל זמן שאין שם גורני של טבל עליו אינו אסור באכילת ארעי, וכל אכילת בתמה לא גורי עליה משום אכילת קבע, אפילו קודם מירוח אסרי לאכול

מא:

והא שברים נינהו. וא"ת בלא מלמיה דשמואל נמי תקשי רישא

לסיפא רישא שברי כלמים מותרין וסיפא תבנית יד ורגל אסורין יש לומר דאי לאו מלמיה דשמואל הוה אמינא שברי עבודת כוכבים אסורין וסיפא משתמע שפיר בשברי עבודת כוכבים:

בעומדין ע"ב בסיסן: פ"ה על צימום שלהן ולשון

מנא קשיא דמשמע בשוק או בשדה לכן נראה לר"ת לפרש שיש להם בית מושב רחצ שיושצין עליו לצדם ואינם נראים כשצדים אלא נראה שכן הן מתחלה נעשים: **איתיביה** **המוציא שברי צלמים** **הרי אלו מותרין** **הא שברי עבודת כוכבים** **אסורין**. נראה לפרש דהכי פריך הך משנה סתמא שנויה ור"מ לא החזיר בה וא"כ נוכל להעמיד אף כרבנן ובסתם כלמים שאין צידם כלום שנחלקו ר"מ ורבנן מיירי הלא ודאי דייק בשלמא לר"מ דאסר כלמים עצמם הווצך לשנות היתר בשצדים אלא לרבנן השתא כלמים עצמם שרו שצדים מנעיה אלא ש"מ למידק אמא הא שצדים של עבודת כוכבים אסורין והשתא ליכא לשנוי כדשני לעיל ה"ה אפי' שצרי עבודת כוכבים מותרין ומשום דקא צעי למיתני מנא תבנית יד וכו' דהך מירוצא לא שייך אלא אליצא דר"מ דאסר סתם כלמים אבל לרבנן עדיין הקושיא בדוכתה אמאי תני שצרי כלמים אם לא לדקדק הא שצרי עבודת כוכבים אסורין ומשני לא תוקמה כרבנן ומידוק הא שצרי עבודת כוכבים אסורין אלא תוקמה כר"מ ומידוק הא כלמים עצמם אסורין אבל שצרי עבודת כוכבים לעולם מותרין ומאחר שכל להשמיענו סתמא כר"מ אין להקשות מה שהקשינו לעיל לשמואל יתני שצרי עבודת כוכבים וכ"ש שצרי כלמים דאי תנא שצרי עבודת כוכבים לא היינו יכולין לדקדק הא כלמים עצמם אסורין אלא הא עבודת כוכבים עצמה אסורה ובהא כו"ע מודו ואין להקשות מאחר דמוקי לה כר"מ לימא משום דצעי למתני סיפא כדשני לעיל כי נראה קצת דוחק (י) בהיות כי צא לאשמעי' מידוע בשצדים ומניח שצרי עבודת כוכבים י משום סיפא אבל השתא קאמר דלא

צא לאשמועינן בשצדים כלל ולא צא אלא לדיוק אבל אליצא דשמואל משמע דצא להודיע דשצדים מותר כדפרשית לעיל:

מדרבי מאיר נשמע דרבנן. לפר"ת דפירש לרבנן דאסרי כל כלמים אף (י) אין צידם כלום חוץ מאחדרטי עומד על פתח מדינה נראה דה"מ למספר מרבנן גופייהו דלעולם בללמים האסורים יש להחמיר בשצרייהם כשצרי עבודת כוכבים עצמה ולרבנן שצריהם מותרין דדבר ידוע הוא שאינם מחמירין יותר מר"מ וא"כ לימא מרבנן גופייהו נשמע דשצרי עבודת כוכבים מותרין דהא כלמים אסורין שצריהם מותרין ה"נ עבודת כוכבים אסורה שצריהם מותרין ובקוונטרם נמי דקדק דה"מ למספר מרבנן גופייהו ומללמים שש צידם מקל או כפור ושצריהם מותרין אלא משום דלא חזינן בהדיא במתני' דשרו שצרי כלמים שהן אסורין: **ואין ספק מוציא מידי ודאי**. בתמיה פ"י ואין ספק היתר הרגיל מוציא מידי ודאי דאי בשאינו רגיל אפילו ספק איסור אינו מוציא מידי ודאי היתר כדמוכח בפ"ק דחולין (דף י.) גבי עור ספק פוגם וכו': **חזקה ע"ב חבר וכו'**. בירושלמי קאמר תפטר בשמת צמון היישוב פירוש ציישוב הדעת: **ומבניסה** **במוין שלה**. פ"י שלא תרלה (ח) בדגן פני

הבית כדי שלא מתחייב במעשר דלמרינן (צ"מ דף פח.) אין הטבל מלמיה הכניסה במורן עראי וכדמתניא בתוספתא ובפרק קמא דביצה (דף יג.) מיימית לה הכנים שצלין לאכול מהם עיסה אוכל מהם עראי ופטור ואכילת בהמתו דנקט הכא משום דכל אכילת בהמה אפילו קבע שלה חשוב הוא עראי וכדלמרינן (פאה פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שיתמרח בכרי אבל אם ראה פני הבית (י) בדגן או אף צמרות בכרי או בשדה ואין דעתו להביאו לבית נקבע הוא למעשר ולא יוכל לאכול עראי ואף לא להאכיל בהמתו דהנחה של כלוי אסורה בטבל והתם תלינן בשמא הכניסה צמון ואף על גב דמדרבנן אסור לאכול קבע אחי ספק מעשר ומוציא מידי ודאי דרבנן:

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

על צסיסן. על כנן מקום הממוקן (א) לה כיון דלאותצניהו התם ודאי פלחי להו: לא ידרכו כהני דגון על מפסן דגון. אלמא חשיצי להו שצרים: **משם ראיה**. בתמיה: **הסס**. לאו עבודת כוכבים שצורה קחשיצי לה דלניהו כסור כיון שראו אצרים חשובין שלו על מפתן: **שציקי איסריה לדגון**. גבורת ושררת הללם עוצות והלכה וישנה על המפתן. (י) איסריה שר שלו כמו איסריה דעניותא (י) בשחיטת חולין בפרק כל בשער (דף קה:.) **וסתמא כר"מ**. ואע"ג דאסר בללמים מודה בשצריהן: ומקשי' ולרבי **יוחנן**. י' דקאמר הכא מודה ר"מ דשצרי כלמים מותרין מדר"מ נשמע לרבנן דרבנן נמי שרו בשצרי עבודת כוכבים דהא כלמים לרבי מאיר עבודת כוכבים לרבנן נינהו ומדר"מ נשמע לרבנן דכי היכי דקאמר שצרי כלמים מותרין ה"נ ודאי ס"ל לרבנן כלמים שש צידן מקל או כפור דשצריהן מותרין. וה"מ למימר מדרבנן נשמע לרבנן דהא אסרי כלמים שש צידן מקל או כפור ומ"מ שצריהן מותרין והאי דלא קאמר הכי משום דלא חזינא דהדיא במתניתין דקא שרי שצרי אותן כלמים שהן אסורין: **לאו אמר ר"מ וכו'**. לשון קושיא: **הוי ספק וודאי**. ספק להיתר וודאי אסור: **אין ספק מוציא מידי ודאי**. שהחזקת תחלה לאיסור: **והא הכא ודאי עניני**. כיון שאנו רואין שנגמרה מלאתה ודאי בחזקת טבל היו מיד: **הסס ודאי וודאי הוא**. כי היכי דפשיטא לך שהיו טבל ה"נ פשיטא לך שעשיטא התצר מיד שהחזק בכו' ואצ"א **ספק ווספק הוא**. כי היכי דמספקא לן אם עישרין אם לאו נמי מספקא לן אם היו מעולם טבל אם לאו דאע"ג דנגמרה מלאתה השתא ונתמרחו בכרי איכא למימר לא בכו' לכלל טבל מעולם: **דעבד להו כרבי אושעיא**. דהכניסיה צמון שלה ולא ראה פני הבית. ואע"ג דטבל שלא ראה פני הבית מיתסר באכילת קבע והא מחזקינן להו בחזקת מתוקנין ושרינן להו באכילת קבע אין כאן ספק מוציא מידי ודאי דאכילת קבע דלדאורייתא לא אשכחינן ומדרבנן הוא דמיתסר והימנוה רבנן לחזקת חבר לתקנתא דידהו אבל אי הוה חזינן ליה דמרחיניהו

קודם שראו פני הבית וצאו כללל טבל לא נפקי מן מידי ודאי עד דמעשריניהו קמן: **ומניסה**. לחזירו צמון שלה ולא ימרחמה בכרי גגורן שצדה דמירוח הוא גמר מלאתה והכנסתו לבית הוא קובעתו למעשר לאסור זו אכילת עראי כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פח.) וכיון דהכניסה קודם גמר מלאתה לא קבעה ליה לכן וכי מהדר להו וממרח להו צמון הבית לא מקצעי דפני הבית הוא דקצעי ולא חוץ הבית כדיליף התם מואכלו בשעריך (דברים כו) ואפילו מירחו בשדה והכניסו דרך גגות וקרפיפות אמרינן בצרכות (דף לה:) דלא מקצעי: **כדי שספא בהממו אולגא**. להכי נקט בהמתו דמאלל בהמתו קחשיד ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן כדתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה דלילו גבי אדם אף על גב דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי. ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא אבל איזו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לורע ולבהמה פטור צדמאי תנינן לה:

מאיך

קודם שראו פני הבית וצאו כללל טבל לא נפקי מן מידי ודאי עד דמעשריניהו קמן: **ומניסה**. לחזירו צמון שלה ולא ימרחמה בכרי גגורן שצדה דמירוח הוא גמר מלאתה והכנסתו לבית הוא קובעתו למעשר לאסור זו אכילת עראי כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פח.) וכיון דהכניסה קודם גמר מלאתה לא קבעה ליה לכן וכי מהדר להו וממרח להו צמון הבית לא מקצעי דפני הבית הוא דקצעי ולא חוץ הבית כדיליף התם מואכלו בשעריך (דברים כו) ואפילו מירחו בשדה והכניסו דרך גגות וקרפיפות אמרינן בצרכות (דף לה:) דלא מקצעי: **כדי שספא בהממו אולגא**. להכי נקט בהמתו דמאלל בהמתו קחשיד ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן כדתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה דלילו גבי אדם אף על גב דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי. ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא אבל איזו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לורע ולבהמה פטור צדמאי תנינן לה:

קודם שראו פני הבית וצאו כללל טבל לא נפקי מן מידי ודאי עד דמעשריניהו קמן: **ומניסה**. לחזירו צמון שלה ולא ימרחמה בכרי גגורן שצדה דמירוח הוא גמר מלאתה והכנסתו לבית הוא קובעתו למעשר לאסור זו אכילת עראי כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פח.) וכיון דהכניסה קודם גמר מלאתה לא קבעה ליה לכן וכי מהדר להו וממרח להו צמון הבית לא מקצעי דפני הבית הוא דקצעי ולא חוץ הבית כדיליף התם מואכלו בשעריך (דברים כו) ואפילו מירחו בשדה והכניסו דרך גגות וקרפיפות אמרינן בצרכות (דף לה:) דלא מקצעי: **כדי שספא בהממו אולגא**. להכי נקט בהמתו דמאלל בהמתו קחשיד ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן כדתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה דלילו גבי אדם אף על גב דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי. ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא אבל איזו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לורע ולבהמה פטור צדמאי תנינן לה:

עבודה מי יימר דביטולה הוי עבודתו ודאי וביטולום ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגוריה מלשון נהרסו ממגורות והניח מגוריה מלאה פרות וכו' ודברים פשוטין הן ובכמה מקומות פירשנו זה הענין וגם בפסחים.

(א) אולי צ"ל ולא ביטולם ופיקר ריש לקיש אם קאי שכן לגזון דלמתי דשציקה וכו' כ"ל ומסרם רביט דמשם ראייה לסיק דמותרת ודלא כפרשי' ודוק.

דמן במסכת פאה מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן התעשרות עד שימרח, אבל למאכל אדם נהי דלא טביל מדאורייתא, מיהו קבע כפולו גמרא (פסחים טו.).

מסורת הש"ס

(א) [למן מנח], (ב) מעילה יד., (ג) [פיר תוס' למן מט: דהיינו לא דכ"ע], (ד) [שבת טז: וס"ג], (ה) [פסחים ט. וס"ג], (ו) פסחים ד: ט. (חולין י מהי טו.), (י) וברכות לא, (י"א), (יב) [פסחים ט. נדה טו: תוספ' דלחלות פט"ו ה"ו], (יג) [ג"ל בערבי פסחים ק"א], (יד) דמותרת מודה דלר"מ פ"ג רש"א, (ט) כפי ל"ם הגיה דל"ל אלא משום סיפא.

תורה אור השלם

- ↑ וישכמו בבקר מוקדית ויהנה דגון נפל כלפינו ארצה לפני ארון יי' וראש דגון ושתי כפות ידיו ברתות אל המזקתן רק דגון נשאר עליו: שמואל א א ד
- ↑ על פן לא ידרכו בהגי דגון וכל הבאים בית דגון על מפתן דגון באשדוד עד היום הנה: שמואל א א ה

גליון הש"ס
גמ' רשב"ל אמר מותרת. ע"י פסחים דף ט ע"ב
תוס' ד"ה חוץ:

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה על כסיון וכו' הממוקן להן בדיוון: (ב) ר"ה שציקה וכו' איסריה ש. י"ב וכן פי' רש"י דעניות דף יג ריש ע"ז: (א) תוספות ד"ה איסריה וכו' קלח דוחק לומר כי צא וכו' דהא להודיע דשצדים מותר. י"ב ועל כרחק צריך לשנוי התם דמי שצרי כלמים משום ספקא כו' אע"ג דדוחק הוא כיון דלא אפשר לשנוי בגוואל תמרינא אבל הכא איכא לשנוי דלא אשמועינן בשצדים כלל וכו': (ד) ר"ה מדרבי מאיר וכו' אף אם פ"י צידם: (ה) ר"ה ומניסה וכו' בריגורן פני הבית: (ו) בא"ד פני הבית בריגורן או אף וכו' והתם תלינן, י"ב פ"י התם במגר שמת:

רבינו הגנאל
בוה נעבד והוא שעומדין על כננם ואינם שבורין: **איתמר** עבודת כוכבים שנשתברה מאלוהי רבי יוחנן אמר אסורה דלא ביטלה אדם ריש לקיש אמר מותרת כיון שנשתברה אמר בדעתיה איהו לא יכלה לשובי נפשה לאחריני משובה ובסתא מבטיל לה. ומותיב ר' יוחנן לריש לקיש והא ראש דגון ושתי כפות ידיי ברותות דנשתברה מאלוהי היא וביטולום ופירק ריש לקיש הא קא שבקו לדגון דאמרי שבקיה איסריה לדגון ואולי ויתיב ליה אמתן. ואחינן לפרושי דעתיהו דרבנן מכלל רוי' מאיר. דרבנן סבירא ליה עבודת כוכבים אסורה שבריה מותרין קשיא לר' יוחנן. ומשני ר' יוחנן הכי השתא בשלמא צלמים ספק בודאם ספק לא עברום ודאם תמצא לומר עברום עברום ביטולום אבל עבודת כוכבים דודאי

(א) רש"י ד"ה על כסיון וכו' הממוקן להן בדיוון: (ב) ר"ה שציקה וכו' איסריה ש. י"ב וכן פי' רש"י דעניות דף יג ריש ע"ז: (א) תוספות ד"ה איסריה וכו' קלח דוחק לומר כי צא וכו' דהא להודיע דשצדים מותר. י"ב ועל כרחק צריך לשנוי התם דמי שצרי כלמים משום ספקא כו' אע"ג דדוחק הוא כיון דלא אפשר לשנוי בגוואל תמרינא אבל הכא איכא לשנוי דלא אשמועינן בשצדים כלל וכו': (ד) ר"ה מדרבי מאיר וכו' אף אם פ"י צידם: (ה) ר"ה ומניסה וכו' בריגורן פני הבית: (ו) בא"ד פני הבית בריגורן או אף וכו' והתם תלינן, י"ב פ"י התם במגר שמת:

רבינו הגנאל
בוה נעבד והוא שעומדין על כננם ואינם שבורין: **איתמר** עבודת כוכבים שנשתברה מאלוהי רבי יוחנן אמר אסורה דלא ביטלה אדם ריש לקיש אמר מותרת כיון שנשתברה אמר בדעתיה איהו לא יכלה לשובי נפשה לאחריני משובה ובסתא מבטיל לה. ומותיב ר' יוחנן לריש לקיש והא ראש דגון ושתי כפות ידיי ברותות דנשתברה מאלוהי היא וביטולום ופירק ריש לקיש הא קא שבקו לדגון דאמרי שבקיה איסריה לדגון ואולי ויתיב ליה אמתן. ואחינן לפרושי דעתיהו דרבנן מכלל רוי' מאיר. דרבנן סבירא ליה עבודת כוכבים אסורה שבריה מותרין קשיא לר' יוחנן. ומשני ר' יוחנן הכי השתא בשלמא צלמים ספק בודאם ספק לא עברום ודאם תמצא לומר עברום עברום ביטולום אבל עבודת כוכבים דודאי

בוה נעבד והוא שעומדין על כננם ואינם שבורין: **איתמר** עבודת כוכבים שנשתברה מאלוהי רבי יוחנן אמר אסורה דלא ביטלה אדם ריש לקיש אמר מותרת כיון שנשתברה אמר בדעתיה איהו לא יכלה לשובי נפשה לאחריני משובה ובסתא מבטיל לה. ומותיב ר' יוחנן לריש לקיש והא ראש דגון ושתי כפות ידיי ברותות דנשתברה מאלוהי היא וביטולום ופירק ריש לקיש הא קא שבקו לדגון דאמרי שבקיה איסריה לדגון ואולי ויתיב ליה אמתן. ואחינן לפרושי דעתיהו דרבנן מכלל רוי' מאיר. דרבנן סבירא ליה עבודת כוכבים אסורה שבריה מותרין קשיא לר' יוחנן. ומשני ר' יוחנן הכי השתא בשלמא צלמים ספק בודאם ספק לא עברום ודאם תמצא לומר עברום עברום ביטולום אבל עבודת כוכבים דודאי

עבודה מי יימר דביטולה הוי עבודתו ודאי וביטולום ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגוריה מלשון נהרסו ממגורות והניח מגוריה מלאה פרות וכו' ודברים פשוטין הן ובכמה מקומות פירשנו זה הענין וגם בפסחים.

(א) אולי צ"ל ולא ביטולם ופיקר ריש לקיש אם קאי שכן לגזון דלמתי דשציקה וכו' כ"ל ומסרם רביט דמשם ראייה לסיק דמותרת ודלא כפרשי' ודוק.

דמן במסכת פאה מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן התעשרות עד שימרח, אבל למאכל אדם נהי דלא טביל מדאורייתא, מיהו קבע כפולו גמרא (פסחים טו.).

מסורת הש"ס

א) (לעילמא: א:) [נקמן נג:]
ב) [נקמן נג:] ד) [נע"]
מוספות נקמן סד: ד"ה מסתבאל:]
ה) נקמן ג: [מוספתא ספ"ו ע"ש:]
ו) [נקמן מת: מוספתא פ"ו ה"ה:]
ז) [נקמן מג: מת: פסחים כח:]
ח) [נקמן מח:]
ט) כ"ה בדפוס:]
י) [נע"י מוס' יבמות עד: ד"הוּשפּתה:]
יז) כללז משין הקוסא הוא והמירין חסר בתוספות ונצ"ל יש לומר דגרוהו ואכלהו קאמר א"י י"ל כו' רש"א וע"ש:]
ט) כרש"א בגי און.



תורה אור השלם
1. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ?? מחרון אפו ויתן לך רחמים וירחמך וידברך באשר נשבע לאבתך:
דברים יג יח



גליון הש"ס

גמ' אמר אביי ששפחה עיין נקמן דף קמ ע"א מוס' ד"ה כלן: רש"י ד"ה אלא וכו' וכו' דבר הפקר. ע"י מנ"ל ס"י מקס"א סק"ה:



הגהות הב"ח

א) גמ' והצין בו לידע:
ב) רש"י ד"ה הני מינ' וכו' דמבוי:
ג) ד"ה הני וכו' עובד כוכבים כיון ששפיס:
ד) ד"ה מותר וכו' דרשמה:
ה) ד"ה מוס' ד"ה ספק וכו' דשמא לא:
ו) בא"ד מטעם ספק ספקא. ניכ' פ"ו ה"ג א"כא ספק ע"י העינד כוכבים מחוכה וספק אי נענד:



רבינו חננאל

(סוגיא) ישראל שפחסה לעבודת כוכבים ש עובד כוכבים כלומר רצף צוחרת ואינה ניכרת כלל אלא כאילו טס בעלמא היא לא ביטלה מיט' גוררין דלמא מגבה ליה ישראל וכיון דמגבה ליה קנאה וכו' הדר מבטיל לה הוי לה עבודת כוכבים של ישראל ועבודת כוכבים ביד ישראל אין לה ביטלה עוביית.
תוב אקשי מן אבני מרקוליס שהביא ישראל וחיפה בהן טרטראות כ"י ומן ישראל ששיפה עבודת כוכבים ושינין בבוליהו גוררין דלמא מגבה להו וקני להו בהגבהה והם עדיין בחזקתן וכיון דקנאם אצ"ג דבתי הכי נשברו לא בטלי כדרבא דאמר עבודת כוכבים של ישראל לא בטלה לעולם.
ומותבין תוב אף לא ירקות פ"י אין זוורעין תחת האשירה ירקות בימות הגשמים מפני שהנביא פ"י עלי האשירה נובלות על הירקות והוה להן לזבל ובמצאו הירקות גדילות מן העבודת כוכבים.
ואמאי תיהו זה הובל שנפל מן האילן כעבודת כוכבים שנשתברה מאילה.
ופרקין שאני התם דאדשה היא עיקר של אילן קיימת.

מזיק.
גברא אלמא וישראל הוה: והצין צו.
על שפת הדור לידע אס זכר: כהן.
חכס ומורה הוראה הוה ונתכוין להורות לה ישעיה ימי הטומאה וימי טהרה: כדדלם.
בלשון ארמי אפא: מזויין שס.
וכבר אכלהו או גררוהו לחור שלהן ולא איהל כהן זה על המט:

של מציק אחד ברימון שהטילה נפל לבור ובא כהן והצין⁽⁶⁾ לידע אם זכר אם נקבה ובא מעשה לפני חכמים וטיהרוהו מפני שחולדה וברדלם מצוין שם והא הכא דודאי הטילה נפל ספק גררוהו ספק לא גררוהו וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי לא תימא הטילה נפל לבור אלא אימא ״הטילה כמין נפל לבור והא לידע אם זכר אם נקבה הוא קתני ה״ק לידע אם רוח הפילה אם נפל הטילה ואת״ל נפל הטילה לידע אם זכר אם נקבה ואיבעית אימא כיון שחולדה וברדלם מצוין שם ודאי גררוהו איתיביה מצא תבנית יד תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שביוצא בהן נעבד אמאי הא שברים נינהו הא⁽⁶⁾ תרגומה שמואל בעומדין על בסיסן איתיביה⁽⁷⁾ עובד כוכבים ״מבטל עבודת כוכבים שלו ״ושל חברו ״וישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה ״אמר אביי שפחסה וכו' פחסה מאי הוי והא תנן⁽⁸⁾ ״פחסה אע״פ שלא חסרה בטלה הני מילי דפחסה עובד כוכבים אבל פחסה ישראל לא בטלה ורבא אמר לעולם כי פחסה ישראל נמי בטלה אלא גזרה⁽⁷⁾ דלמא מגבה לה והדר מבטיל לה והוי עבודת כוכבים ביד ישראל ״וכל עבודת כוכבים ביד ישראל אינה בטלה לעולם איתיביה⁽⁸⁾ עכו״ם ״שהביא אבנים מן המרקולים וחיפה בהן דרכים ומרטיאות מותרות וישראל שהביא אבנים מן המרקולים וחיפה בהן דרכים ומרטיאות אסורות אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא איתיביה⁽⁸⁾ עובד כוכבים ששיפה עבודת כוכבים לצרכו היא ושיפוייה מותרין לצרכה היא אסורה ושיפוייה מותרין ״וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכו בין לצרכה היא ושיפוייה אסורין אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא איתיביה⁽⁸⁾ רבי יוסי אומר ״שוחק חזרה לרוח או מטייל לים אמרו לו אף היא געשה זבל וכתוב ״לא ידבק בידך מאומה מן החרם אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא איתיביה רבי יוסי בן יסיאן אומר מצא צורת דרקון וראשו חתוך ספק עובד כוכבים חתבו ספק ישראל חתבו מותר ודאי ישראל חתבו אסור אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא איתיביה⁽⁸⁾ רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן אמאי תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה שאני התם דעיקר עבודת כוכבים קיימת והא

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מב.

ח א מ״י פ״ט מהלכות טומאת מת הלכה יא:
ב ב מ״י פ״ח מהל' עבודת כוכבים הלכה ט סמג לאון כב טוש״ע י״ד סימן קמו סעיף א:
ג ג מ״י שם טוש״ע שם סעיף א:
יא ד מ״י שם טוש״ע שם סעיף א:
יב ה מ״י שם הלכה י טוש״ע שם סעיף ו:
יג ו מ״י שם הלכה ט טוש״ע שם סעיף ב [טוש״ע אר״ח ס״י תקפו סעיף ג]:
יד ז מ״י שם הלכה יב סמג שם:
טו ח מ״י וסמג שם טוש״ע י״ד סימן קמו סעיף ו:
טז ט מ״י שם טוש״ע שם סעיף א:
יז י מ״י שם הלכה ו סמג שם טוש״ע י״ד שם סעיף יד:



מוסף רש"י

רבא כהן והצין בו.
כהן חכס היה ומורה הוראות ומתכוין להורות לה ימי טומאה וטהרה, אי ימי דשגרה אללו צניט וטועת בתדומתו ודולה להוחר ממנה כל ימי טומאתה, ויש אומרים לידע איתמי יסא זמן הבאת קרבנה אס ילרע בתשמרתו אס לאו, ולא ספירא ל, נדבטיל (מור) [עורן] עולה אחת לטולה משמרה לא עייל האי כהן נשפחה להני, ועוד שהרי היא יכולה לאחר קרבנה כל זמן שתרלה, וגם לשון ראשון אינו נגלה, דאי חכס הוא כלום הוא באל להאחיל ולעבור על לאו דטומאת מת, אלא כהן עם הארץ היה או קטן וגטרוה אשה להצין ולבלות (דדה סו:) אז: כהן קריב או מגבי צניט היה ושלחוהו שם פותח סתם הוא אומו כהן על אזרעת לנפש לא יעמא, והצין צו צבור והנפל לא ראה (פסחים טו:) וטהרהוהו. ממאחיל על הנת (שם) שחולדה וברדלם מצוין שם. וסמס חור חולדה וברדלם פותח סתם הוא וגיררוהו לחורן ולא האחיל (שם). רוח הפיילה. שפיר מלא רוח ואס מתאל לומר נפל היה כלומר לכל אלה הוצרך כהן דאס הוא ואחרי, ואין כאן לא טומאת זכר ולא טומאת נקבה ואס אראה שהוא וולד לרביע לראות אס זכר אס נקבה (שם). ודאי גררוהו. ממוחקן כן נכך (שם) בעומדין על בסיסין. על כן, מקום הנמוקן להס דסיון דלאומצניהו התם ודאי פלחי להו (שערי חא:). וישראל אינו מבטל כו'. דעכו״ס עובד״ם שהביא כו' דעליטתו מותרות. עכו״ס (לקטן ג:) וישראל ששיפה כו' אסורין. שאין ישראל מבטל עבודת כוכבים (לקטן טו:) וזורה לדור. שלא יבטל זה ישראל ליהטות ממנה (לקטן טו:) אף היא געשה זבל. אס חירה לרוח גם עתה יש הגאה ממנה (לקטן טח:).

(לקטן טח:). שהנבייה. עליו נטריין צימות הגשמים מן האילן (לקטן טח:).

שׁל מציק אחד. פ״ה אנס וצמוספתא גרס מוסק פירוש מוסק זימים:
ובא כהן והצ״ץ בו. אותו כהן שוטה היה דלפילו לקרועים אינו מטמא לנפלים דבעינן דומיא דלציו ואמנו (כדאימא כמ״כ ועיין מוס׳ פסחים ונגדה):
לִידַע אם זכר וכו׳. ושפחה מטמאה בלידה ״ וכן משמע בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלה:.) לקח שפחה ונתעצרה אללו וילדה זהו ילד בית נמול לשמונה וכללל דמלתא כל שאין אמו טמאה לידה אינו נמול לשמונה רישא דכר״יתא צור שמתילין צו נפלים טהור פירוש שרגילין להטיל צו נפלים ועלה מיימי מעשה בשפחתו של מזין:
מפני שחולדה וברדלם מצוין שם וגררוהו אחרון. איבעית אימא הדור רה״ר וכגון שאינו עמוק עשרה ואפ״ה אין זה ספק טומאה כרה״ר אס לא גררוהו דמיירי צבור קצר שהיה ראשו ממלא פי הצור ואיבעית אימא דודאי צבור רה״י שהוא עמוק י״ ואין לתמוה אפי׳ ודאי גררוהו ניחוש שמא גררוהו תחת רגליו וטומאה רלוזה בוקעת ועולה ׀ דסתם חור שר׳ס ׀ יש צהן פותח טפח אי נמי י״ל דמיירי דצור קיימא גרשות היחיד ורגלו כהן כרה״ר:
שהטילה במין נפל. וכו״ל שנצדק הצור קודם שהטילתו לתוכו כיון שרגילין להטיל צו נפלים:
עובד כוכבים ששיפה וכו׳. פי וקשיא לרשב״ל ונריך לומר מדלא משני שאני התם דעיקר עבודת כוכבים קיים ש״מ דרשב״ל שרי אפילו צעיקר עבודת כוכבים קיים בשאל כדך גליתלה וכן משמע בסמוך דלחיו גופיה מומיב לרבי יוחנן (נקמן ע״ב) מההיא דיתמי צקנה ואע״פ שעיקר עבודת כוכבים קיים:
הכא נמי כדרבא. צ״ע בכל הני ודקארי לה מאי קארי לה פשיטא דלישני צכו כדרבא ןנע״י היטב מוספתא שבת מג. ד״ה כופה עליה ועוד שם קב: ד״ה אימיהה אצין:]

ספק עובד כוכבים חתבו ספק ישראל חתבו מותר. פי הקונטרס דמלין עעוצד כוכבים דהא ספק ספיקא הוא (י״) ושמא לא נעצרו מעולם ויפה כוון דאי ס״ד דחשבינן להו ודאי נעצדין אס כן תקשי לרבי יוחנן גופיה אמאי מותר נהי נמי דליכא למיחש לנחתכה מאליה דלא שכיחא חתוכה מאליה כמו שצורה מאליה ואס כן אין רוב חמיכות לאיסור כי היכי דליכא צעצודת כוכבים רוב צעירות לאיסור אלא הכא פלגא ופלגא חשיב חמיכות עוצד כוכבים להיתר וחמיכות ישראל לאיסור אפ״ה אין להתיר ככך דהא רבי יוחנן אית ליה דלפילו ספק היתר הרגיל ויש כאן ודאי איסור וא״ת כספק נעצד נמי תקשי סיפא ישראל ודאי חתכו אסור ומאי שנא משצרי ללמים דמודי רבי יוחנן דמותרין (י״) מטעם ספק

ספיקא ויש לומר דיש להתיר יותר בצצרי ללמים לפי שם לתלות צצירתם צעוצד כוכבים יותר מצישראל שאס היה ישראל שצורה היה מצערה מן העולם וגם אס נשתצרה מאליה שכיח טפי דעוצד כוכבים מבטל לה כשמואלא דמימר אמר איהי לא מצלה נפשה והשתא איכא תרי טעמא להיתירא אכל כשתחתו ישראל ליכא אלא חד טעמא להיתירא שיש לומר שמא כשימצלנה העוצד כוכבים חתוכה יצטלנה ובהך טעמא לחודה אין להתיר לרבי יוחנן אף כספק נעצד:

והא

(לקטן טח:). שהנבייה. עליו נטריין צימות הגשמים מן האילן (לקטן טח:).